

Wyrok z dnia 23 września 1999 r.

II UKN 131/99

Choroba i leczenie w poradni zdrowia psychicznego nie uzasadniają przyjęcia braku zdolności strony do czynności procesowych (art. 65 § 1 KPC). Choroba taka bowiem nie unicestwia zdolności do czynności prawnych (art. 12 i 13 KC).

Przewodniczący: SSN Barbara Wagner, Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Zbigniew Myszkowski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 23 września 1999 r. sprawy z wniosku Barbary T. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w T.M. o ustalenie obowiązku ubezpieczenia i zapłatę składek z odsetkami, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 grudnia 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 27 czerwca 1997 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w T.M. objął wnioskodawczynię Barbarę T. obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od 1 grudnia 1990 r. do 31 stycznia 1997 r. i wymierzył składki na to ubezpieczenie za okres od 1 czerwca 1992 r. do 31 marca 1997 r. w kwocie 8.332,45 zł oraz odsetki za zwłokę [...] w kwocie 9.608,80 zł.

Rozpoznając sprawę na skutek wniesionego przez wnioskodawczynię odwołania Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 29 lipca 1998 r. [...] zmienił w części zaskarżoną decyzję i ustalił, że wnioskodawczyni nie jest zobowiązana do zapłaty odsetek od należnych składek z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej i oddalił odwołanie w pozostałej części. W uzasadnieniu wyroku Sąd Wojewódzki wskazał, iż wnioskodawczyni wyraziła zgodę

na zapłatę należnych składek, wobec czego przedmiotem sporu stała się tylko kwestia zapłaty odsetek za zwłokę. Sąd ustalił, że wnioskodawczyni prowadziła działalność gospodarczą – krawiectwo lekkie i w lipcu oraz w sierpniu 1992 r. nie zapłaciła składek, w związku z korzystaniem z urlopu wypoczynkowego bieżącego i zaległego, nie zgłaszając jednak zawieszenia działalności. Następnie od 8 września 1992 r. do 26 lutego 1993 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim. Po wznowieniu działalności w dalszym ciągu nie opłacała składek, gdyż nie chciała aby organ rentowy zaliczył je na poczet należności za lipiec i sierpień 1992 r., kiedy działalności nie prowadziła, ani na poczet miesięcy, w których nie prowadziła działalności z powodu choroby. Ponadto Sąd Wojewódzki wskazał, że ostatecznie organ rentowy decyzją z dnia 17 grudnia 1997 r. wyłączył te okresy z okresu prowadzenia działalności gospodarczej, a zatem podzielił stanowisko wnioskodawczyni, iż za okresy te nie powinna opłacać składek. W tej sytuacji nie można uznać, że pozostawała ona w zwłoce z zapłatą składek i że powinna zapłacić odsetki.

Wobec apelacji organu rentowego Sąd Apelacyjny w Łodzi zmienił zaskarżony wyrok w części uwzględniającej odwołanie i oddalił je (wyrok z dnia 30 grudnia 1998 r. [...]). W ocenie Sądu, wnioskodawczyni wobec prowadzenia działalności gospodarczej, podlegała obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z tego tytułu na mocy art. 1 ust. 1 pkt 1, art. 3 ust. 1 i art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.). W tej sytuacji winna z tego tytułu opłacić składki, a skoro nie czyniła tego w terminie wymierzenie odsetek było uzasadnione w świetle art. 34 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.). W tym zakresie Sąd Apelacyjny powołał się na pogląd Sądu Najwyższego zawarty w wyroku z dnia 6 czerwca 1997 r., II UKN 168/97 (OSNAPIUS 1998 r. nr 8, poz. 252).

Powyższy wyrok zaskarżyła kasacją wnioskodawczyni i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez „nie rozpoznanie wad oświadczenia woli art. 82 KC” i pominięcie, że jej oświadczenie złożone organowi rentowemu było dotknięte wadą, wniosła o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Skarżąca podniosła nadto, że Sąd Apelacyjny naruszył także przepisy postępowania – art. 378 § 3 KPC „winien bowiem z urzędu rozpoznać jej zdolność sądową

i procesową”.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja nie jest uzasadniona, a podniesione w niej zarzuty i ich prawna kwalifikacja mają – jak się wydaje – przypadkowy charakter.

W ocenie skarżącego naruszone przez Sąd Apelacyjny przepisy postępowania to art. 397 pkt 2 w związku z art. 378 § 3 KPC. Powyższe naruszenie miało polegać na obowiązku sądu „rozpoznania zdolności sądowej i procesowej” wnioskodawczyni. Powołane przepisy w żaden sposób nie odpowiadają podniesionemu zarzutowi i choćby tylko w związku z tym nie wymagają szczegółowych wywodów. Wydaje się, że skarżąca sugeruje nieważność postępowania w związku z brakiem zdolności sądowej lub procesowej (art. 379 pkt 2 KPC), którą Sąd Apelacyjny winien wziąć pod uwagę z urzędu i uchylić wyrok Sądu Wojewódzkiego (art. 378 § 2 KPC). Sugestia ta nie zasługuje na uwzględnienie, a ustosunkowując się do niej Sąd Najwyższy miał na względzie przepis art. 393¹¹ KPC nakazujący brać z urzędu pod rozważenie nieważność postępowania.

Wnioskodawczyni – jak każda osoba fizyczna – ma zdolność do występowania w procesie jako strona, ma więc zdolność sądową w rozumieniu art. 64 § 1 KPC. Z akt sprawy nie wynika, aby nie miała ona pełnej zdolności do czynności prawnych, co oznacza, iż posiada zdolność procesową, a więc zdolność do czynności procesowych (art. 65 § 1 KPC). Sam fakt choroby i leczenia w Poradni Zdrowia Psychicznego nie uzasadnia twierdzenia, że wnioskodawczyni nie ma zdolności do czynności procesowych, choroba taka bowiem nie unicestwia zdolności do czynności prawnych (art. 12 i 13 KC).

Nie jest również zrozumiały zarzut „nie rozpoznania wad oświadczenia woli art. 82 KC”. Kasacja nie precyzuje, które oświadczenie woli wnioskodawczyni dotknięte było wadą, a stwierdzenie, że dotyczy to „oświadczenia woli w dacie zawierania umowy z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych” nie daje podstaw do jego rozpoznawania.

W tych warunkach, gdy kasacja nie zawiera uzasadnionych podstaw, należało orzec jak w sentencji po myśli art. 393¹² KPC.

=====